

**Wymagania edukacyjne
z języka polskiego do klasy II i III
Liceum Ogólnokształcącego w Centrum Edukacyjnym "Radosna Nowina 2000" w Piekarach**

Dział nauczania	Uczeń na ocenę:				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
W zakresie wiedzy o języku	<ul style="list-style-type: none"> - stara się posługiwać podstawowymi pojęciami z wiedzy o języku poznanymi na danym etapie kształcenia - zna podstawowe zasady ortografii, interpunkcji, gramatyki i ortofonii. <u>W szczególności:</u> - spostrzega w tekście frazeologizmy, archaizmy, neologizmy, dialektyzmy, - zna historię i typy zapożyczeń - zna funkcje językowe - rozróżnia polszczyznę mówioną od pisanej - rozróżnia polszczyznę środowiskową, gwarową (żargon, slang) od polszczyzny ogólnej - rozpoznaje style współczesnej polszczyzny - zna schemat Jakobsona - zna pojęcie perswazji językowej, manipulacji językowej - zabiera głos publicznie; 	<p><u>To co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna i rozumie podstawowe pojęcia z wiedzy o języku poznane na danym etapie kształcenia - Przestrzega podstawowych zasad ortografii, interpunkcji, gramatyki i ortofonii. <u>W szczególności:</u> - zna typy frazeologizmów - wie na czym polega bogactwo leksykalne i frazeologiczne polszczyzny - rozpoznaje funkcje tekstu - zna podstawowe cechy języka mówionego i pisanego wynikające z różnic sytuacji komunikacyjnej - wie na czym polega zróżnicowanie polszczyzny - zna wyznaczniki różnych stylów językowych - rozpoznaje w tekstach elementy perswazji i manipulacji językowej 	<p><u>To co na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie kultury języka, normy językowej - zna podstawowe typy błędów językowych - rozpoznaje w tekście stylizacje: np. biblijną, mitologiczną, gwarową itp. - tworzy teksty o charakterze perswazyjnym - zabiera głos publicznie wygłaszając teksty o charakterze referatów - zna i stosuje zasady językowego savoir-vivru - zna najważniejsze procesy językowe w historii języka i wie jakie ślady pozostawiły one we współczesnej polszczyźnie (podstawowe procesy fonetyczne, leksykalne, zapożyczenia itd.) - zna pojęcie antonimii, polisemii, homonimii, synonimii 	<p><u>To co na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazuje celowość zastosowania w tekście różnego typu stylizacji, użycia frazeologii, archaizmów, neologizmów itp. - świadomie tworzy teksty własne, czerpiąc z bogactwa leksykalnego i frazeologicznego polszczyzny - w tekstach i odpowiedziach własnych wykorzystuje świadomie i celowo różne style językowe i różne odmiany polszczyzny - dyskutuje na temat kłamstwa językowego, etyki językowej i manipulacji językiem - Tworzy i przedstawia na forum publicznym teksty o charakterze referatów, sprawnie podtrzymuje kontakt z odbiorcą - zna podstawowe procesy słowotwórcze polszczyzny 	<p><u>To co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna i rozumie pojęcia z wiedzy o języku wykraczające poza plan nauczania na danym poziomie kształcenia <u>W szczególności:</u> - wie co to znaczy, że język jest wartością – rozróżnia wartość autoteliczną i użytkową języka - wie jakie są cechy języka poszczególnych epok literackich - sprawnie posługuje się językiem w jego funkcji metajęzykowej - wie co to jest znak i jakie są typy znaków - rozpoznaje podsystemy języka - wie co to jest akt mowy i jakie są rodzaje aktów mowy (w sensie dosłownym i intencjonalnym) - koryguje własne błędy językowe - formułuje językowe

	<ul style="list-style-type: none"> - próbuje uczestniczyć w dyskusji - wykazuje się znajomością podstawowych informacji o pochodzeniu i początkach języka polskiego - zna najważniejsze zabytki języka polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie etyki językowej i kłamstwa językowego - zabiera głos publicznie; zna podstawowe pojęcia retoryczne - zna i stosuje zasadę stosowności wypowiedzi - zna najważniejsze procesy językowe w historii języka 			<p>problemy badawcze i samodzielnie planuje ich rozwiązanie</p>
<p>a) w pracach pisemnych w zakresie formy, języka i stylu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - w pracach pisemnych podejmuje próbę porządkowania treści (dopuszczalne jest pominięcie jednego elementu kompozycyjnego) - podejmuje próbę dbałości o estetykę pisma; stosuje marginesy, akapity i inne wyznaczniki graficznego rozplanowania tekstu - posługuje się słownictwem typowo szkolnym 	<ul style="list-style-type: none"> - dobiera odpowiednią formę i stosuje jej podstawowe rygory - porządkuje tekst - stosuje niewyszukany ale poprawny styl - posługuje się właściwą terminologią historycznoliteracką 	<ul style="list-style-type: none"> - elementy tekstu logicznie ze sobą wiąże i motywuje - zachowuje proporcje między poszczególnymi kompozycyjnymi częściami pracy - starannie dobiera słowa, unika powtórzeń - posługuje się swobodnym ale adekwatnym stylem - pisze starannym pismem 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze prace bez zarzutu pod względem językowym - ma spójną koncepcję stylistyczną, dostosowaną do tematu, metodologii i formy - dba o właściwy dobór słów i zwrotów 	<ul style="list-style-type: none"> - organizuje pracę w oparciu o wyraźny pomysł kompozycyjny; świadomie podporządkowuje formę pomysłowi autorskiemu - świadomie i celowo stosuje trudne struktury składniowe - słownictwo jest bogate i zawsze trafnie dobrane
<p>b) w odpowiedziach ustnych w zakresie formy, języka i stylu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - z pomocą nauczyciela porządkuje wypowiedź doprowadzając ją do najbardziej ogólnego wniosku - popełnia błędy w mówieniu i pisaniu w zakresie składni, leksyki, frazeologii, ale zachowuje komunikatywność - posługuje się ubogim słownictwem 	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się podstawowymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej. - popełnia nieliczne błędy w mówieniu - posługuje się schematycznym ale komunikatywnym stylem - posługuje się wystarczającym słownictwem - stosuje podstawowe dla 	<ul style="list-style-type: none"> - przestrzega zasad poprawnego mówienia - unika zbędnych powtórzeń - dąży do zamknięcia wypowiedzi wnioskiem, uogólnieniem; panuje nad czasem 	<ul style="list-style-type: none"> - dba o dykcję, intonację - buduje wypowiedź z wyraźnym punktem wyjścia, przemyślana argumentacją i jasno wyłożonym wnioskiem - zachowuje właściwe proporcje 	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się stosownym i nacechowanym stylem, funkcjonalizuje wypowiedź - posługuje się bogatym i pięknym słownictwem - stosuje odpowiednie środki językowe i retoryczne - zachowuje proporcje między wstępem, rozwinięciem a zakończeniem - idealnie planuje i wykorzystuje czas

		<p>odpowiedzi ustnej środki językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podejmuje próbę porządkowania wypowiedzi - Próbuje panować nad czasem 			
<p>W zakresie redagowania bądź tworzenia tekstu własnego oraz w zakresie samokształcenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna zasady kompozycji dłuższych wypowiedzi ustnych i pisemnych - tworzy proste rozprawki i recenzje - próbuje wyciągać wnioski, formułować opinie - z pomocą nauczyciela interpretuje utwory - samodzielnie notuje 	<ul style="list-style-type: none"> - przekształca tekst pisany (streszcza, skraca, rozwija, cytuje) - zna zasady tworzenia takich tekstów jak rozprawka, referat, recenzja - właściwie konstruuje wypowiedź unikając brutalizacji i agresywności wypowiedzi - poprawnie cytuje - uczestniczy w dialogu i dyskusji - sporządza plan wypowiedzi, konspekt - korzysta z klasycznych i nowoczesnych (Internet) źródeł informacji 	<ul style="list-style-type: none"> - zna cechy językowe i formalne najważniejszych gatunków piśmiennictwa - wie jakie są podstawowe etapy pracy redakcyjnej nad tekstem - gromadzi, selekcjonuje materiał, hierarchizuje argumenty, formułuje wnioski i hipotezy - parafrazuje cudzą wypowiedź - uczestniczy w dialogu, dyskusji broniąc własnego stanowiska 	<ul style="list-style-type: none"> - wie jakie są podstawowe cechy eseju i tekstu naukowego - redaguje esej, interpretację porównawczą tekstów ujętych w programie - łączy wiedzę z różnych dziedzin nauki o języku i historii literatury - przywołuje właściwe konteksty - prezentuje własne przeżycia związane z obcowaniem ze sztuką - sprawnie wprowadza przypisy i tworzy bibliografię 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie posługuje się formą eseju, dokonuje interpretacji - porównawczych tekstów wykraczających ponad program - integruje wiedzę z zakresu historii literatury, teorii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze - unika kiczu literackiego - tworzy bazy danych - tworzy bibliografię przedmiotu i podmiotową - sporządza zapis komputerowy, audio, video
<p>W zakresie wiedzy o literaturze i kulturze; odbioru tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna utwory literackie i inne teksty kultury wskazane w podstawie programowej - rozróżnia podstawowe gatunki i rodzaje literackie - zna pojęcia kultury masowej, kiczu, - określa wpływ środków masowego przekazu na kulturę - zna wartości narodowe i związane z własnym dziedzictwem 	<ul style="list-style-type: none"> - zna i podejmuje próbę interpretacji tekstów literackich i innych tekstów kultury zawartych w podstawie programowej - rozróżnia podstawowe tematy, motywy i wątki występujące w utworach literackich - zna wyznaczniki rodzajów i najważniejszych gatunków literackich - zna podstawowe pojęcia z zakresu poetyki, teorii literatury, takie jak: temat, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia w tekstach literackich konwencje stylistyczne i tradycje literackie - zna toposy i motywy ważne dla kultury - widzi związki rodzajów i gatunków literackich z prądami danej epoki (np. łączy sielankę z sentymentalizmem) - zna podstawowe procedury analizy utworu literackiego - zna pojęcia: patosu, ironii, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w tekstach toposy i motywy ważne dla kultury - dyskutowane na temat celowości owych motywów - rozpoznaje przemiany w obrębie najważniejszych gatunków literackich - rozpoznaje przesłanie ideowe dzieła, konwencję; określa nadawcę i odbiorcę - zna style w sztuce i ich związek z kulturą epoki - zna cechy kodów 	<ul style="list-style-type: none"> - zna utwory literackie i inne teksty kultury wykraczające poza podstawę programową - zna i rozumie pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tradycji różnych epok - zna określenie „postmodernizm” - zna związki zachodzące między różnymi warstwami utworu literackiego - czyta ze zrozumieniem teksty filozoficzne, teoretycznoliterackie

	<p>kulturowym (patriotyzm, ojczyzna, mała ojczyzna itd.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje sens fragmentów (zdania, grupy, akapitu) - rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu - zna podstawowe wyznaczniki epok literackich 	<p>wątek, motyw, styl, gatunek, rodzaj</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje podstawowe konteksty w czytanych utworach, rozumie rolę kontekstu w odczytywaniu utworu - zna wartości stanowiące dorobek kultury śródziemnomorskiej - dyskutuje na temat arcydzieła i kiczu - odróżnia tekst językowo poprawny od niepoprawnego - rozróżnia intencje aktu mowy - wyodrębnia tezę, argumenty i wnioski w czytanim tekście - rozpoznaje typ adresata i nadawcy tekstu; typ bohatera - dostrzega najistotniejsze zagadnienia utworu - dostrzega w utworze wartości charakterystyczne dla epoki - dostrzega etyczne i estetyczne wartości dzieła literackiego - dostrzega wartości uniwersalne i narodowe 	<p>tragizmu, komizmu, groteski oraz ich funkcję w zakresie niezbędnym do zrozumienia utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie dziedzictwa kulturowego - rozpoznaje różne rodzaje znaków w prezentowanych wytworach kultury – wskazuje je w przedstawionym materiale - rozpoznaje wieloznaczność słowa - odczytuje dosłowne i metaforyczne znaczenia wyrazów - przetwarza informacje w czytanim tekście, oddziela fakty od opinii; hierarchizuje, porządkuje argumenty - określa podstawowe wyznaczniki poetyki utworu - rozpoznaje podstawowe aluzje literackie, znaki i symbole kulturowe - wskazuje podstawowe konteksty utworu - rozpoznaje przybliżony czas powstania utworu - dostrzega związki między utworem a innymi dziełami sztuki - rozpoznaje funkcję utworu 	<p>komunikacyjnych innych sztuk (filmu, teatru, malarstwa itd.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia wartości niesione przez różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne - określa związek między dominującą funkcją językową tekstu a jego formą oraz gatunkiem - odczytuje treści dosłowne i ukryte utworu - wskazuje funkcje aluzji literackiej, znaku kulturowego - wykorzystuje w odczytaniu sensu utworu miejsca znaczące (puentę, kompozycje, sowa-klucze) - stawia hipotezy interpretacyjne - wskazuje różnice między fikcją literacką a prawdą historyczną - dostrzega związki utworu z filozofią i kulturą epoki - rozpoznaje parodię, parafrazę 	<p>i językoznawcze</p>
<p><i>a) w pracach pisemnych w zakresie rozumienia i realizacji tematu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie zaledwie część tematu i tylko po części wiąże pracę z tematem - podejmuje próbę analizowania 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie temat i stara się go zrealizować - odczytuje sensy słów w kontekście zdania, akapitu - dostrzega intencje 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie temat w całości i realizuje go - dostrzega wielowarstwowość znaczeniową tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje próbę metodologicznego opracowania tematu - świadomie selekcyjnie analizowany tekst 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje temat z dużą erudycją - z łatwością odnajduje różne środki artystycznego wyrazu - postrzega dzieła jako

	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega podstawowe środki artystyczne - podejmuje próbę uogólniania i wnioskowania - dostrzega najważniejsze etyczne i artystyczne wartości dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> - nadawcy - poszukuje właściwego kontekstu interpretacyjnego - wyciąga poprawne wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> - bada strukturę tekstu - wyciąga wnioski, używa ich jako argumentów - właściwie syntetyzuje i uogólnia - odczytuje idee tekstu, dostrzega i hierarchizuje etyczne i estetyczne jego wartości 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje kody kulturowe, rozumie funkcje, jakie pełnią w kulturze i analizowanym tekście - poszukuje kontekstów interpretacyjnych w filozofii, sztuce, nauce - wykazuje synkretyczność gatunkową dzieła - właściwie odczytuje idee dzieła, wyraża swój stosunek do niej - wskazuje uniwersalne, indywidualne lub charakterystyczne wartości dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> kompilację sztuki, filozofii i nauki - rozpoznaje znaki kultury - wywodzi trafne, pogłębione wnioski - doskonale odczytuje idee dzieła - zaznacza osobiste przeżycia odbiorcze, dostrzega funkcjonowanie dzieła w kulturze
<i>b) w pracach ustnych w zakresie realizacji tematu</i>	<ul style="list-style-type: none"> - słyca wypowiedź - robi drugorzędne błędy rzeczowe - poprawnie odtwarza treści - poprawnie odtwarza podstawowa sądy i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje się w omawianym temacie - omawia temat w sposób niepogłębiony, odtwórczy, ale z dbałością o poprawność odtworzenia, podejmuje próbę analizy, aby wyciągnąć podstawowy wniosek - próbuje przywołać konteksty - przywołuje podstawowe argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> - zna i rozumie omawiany temat, realizuje go - podejmuje próbę wnioskowania, uogólniania, interpretowania - na ogół poprawnie interpretuje - przywołuje podstawowe konteksty - podejmuje częściowo udaną argumentację - na ogół poprawnie odtwarza opinie, formułuje własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> - przywołuje właściwe konteksty, poszukuje ich w literaturze, filozofii, sztuce, nauce - wyciąga trafne wnioski, uogólnia, syntetyzuje - wykorzystuje materiał pomocniczy 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje rozległą znajomość omawianego tematu, rozumie wszystkie kwestie z nim związane - wnikliwie selekcjonuje materiał - wnikliwie interpretuje zgromadzony materiał - przywołuje bogate konteksty z różnych dziedzin sztuki - formułuje i rozwiązuje problemy badawcze - stosuje właściwą argumentację - wyciąga słuszne wnioski